

Kirkens rolle i et pluralistisk samfund
Jeppe Bach Nikolajsen
Kolon, 2017
190 sider

Anmeldt af Viggo Mortensen

Denne bog beskæftiger sig med det vigtigste problem, som de nordiske folkekirker er konfronteret med i disse år, nemlig det faktum at de lever i pluralistiske samfund. Disse kirker er alle født i samfund, der var monoetniske, monokulturelle og mono-religiøse. Men nu lever de i samfund, der er multietniske, multikulturelle og multi-religiøse. Forfatteren vil gerne opmuntre dem til at tage denne deres aktuelle situation alvorligt. Det vil blandt andet indebære et nødvendigt ekklesiologisk skift i fokus, siger forfatteren, »fra *Corpus Christianum* til *Corpus Christi*.«, og det sker »ved at betone, at den kristne kirke ikke længere udgøres af *alle*, men kun af *nogle*.« Denne tese gentages på flere måder i bogen og stiller den reflekterende teolog den opgave at udarbejde en ny forståelse af kirken som en særlig social størrelse.

Bogen består af otte kapitler, der alle, på nær et, har været bragt i nationale eller internationale teologiske tidsskrifter. Udgangspunktet for alle artiklerne er den

pluralistiske situation, som beskrives på forskellig måde med hjælp fra forskellige kilder, der trækker på sociologisk indsigt. Indvandring, individualisering og globalisering nævnes stikordsagtigt som grund til, at det er kommet til denne pluralisering. Man kunne godt have ønsket sig en mere dybtgående analyse af de enkelte elementer, der har bidraget til pluraliseringen, herunder spørgsmålet om, hvorledes man skal forholde sig til religionsfriheden. Det er jo den, der er baggrund for den multireligiøse situation.

Men det er helt klart forfatterens interesse at komme frem til den teologiske refleksion over, hvad man stiller op med pluralismen inden for de forskellige områder som etik, hermeneutik, liturgi og mission. Det løber alt sammen ud i en overvejelse af, hvilken rolle kirken kan komme til at spille i den nye situation, når den ikke består af alle, men blot af nogle.

Den åbenlyse konsekvens, nemlig at kirken bliver en religiøs interesseorgani-

sation for de særligt interesserede, forsøger forfatteren at undgå. Nogle af de hjemmelmænd, som Nikolajsen trækker på, såsom John Howard Yoder, ender i, hvad vi i en dansk sammenhæng ville kalde en frikirkelig position. For forfatteren er kirken en særlig social størrelse, der har en speciel etik, og som opfordrer til en særlig social adfærd. Men den vil samtidig være for alle, hvorfor den er pålagt en særlig missionsopgave. Med henvisning til den engelske missionsteolog Leslie Newbigin lykkes det forfatteren at sandsynliggøre, at en partikularistisk ekklesiologi ikke behøver at føre til, at kirken afkapsler sig fra verden, men at den tværtimod ser sin mening i at tjene verden. Men man savner det sidste udtryk: Hvordan kan og skal man med det partikularistiske kirkesyn forholde sig til en størrelse som den statsunderstøttede danske folkekirke? Nikolajsens teologiske ankermand ville sige, at man skulle forlade den asap, så hurtigt som muligt. Den konsekvens drager Nikolajsen tilsyneladende ikke. Derfor havde man gerne set en nærmere udfoldelse af, hvorledes den lille partikulære kirke (*ecclesiola*) kan forholde sig til den store og brede kirke (*ecclesia*). Forfatteren reflekterer fortjenstfuldt over, hvor luthersk hans egen position er, hvor han – måske ikke overraskende – selv mener han er ganske luthersk, men ellers spiller det økumeniske spørgsmål ikke den store rolle.

Forfatteren har læst en utrolig masse bøger og har et dybtgående kendskab til de ledende tænkere indenfor den evangelikale og missionale teologi. Foruden de nævnte, Yoder og Newbigin, drejer det sig

om Stanley Hauerwas. Det er i høj grad dem han trækker på og henter inspiration fra. Men så kan det ske, at han forsyner deres indsigter med en speciel dansk eller nordisk tvist. Det kan ligefrem føre til en – ganske vist afdæmpet – polemik, som når han kritiserer Det Danske Bibelselskab for at lade en erklæret ateist som Bjarne Reuter gendigte Bibelen. Så handler det, siger han, snarere om at skabe en ny bestseller end om at få Bibelen til at fungere som kode i det særlige sociale fællesskab, som kirken gerne skulle udgøre.

Inkluderet i bogen er også en artikel, der giver en indføring i forfatterens forskningsproduktion de seneste ti år. Og den er imponerende. I bogens litteraturliste henviser forfatteren til 42 af sine egne tidligere arbejder. Det kan næsten ikke undgås, at der forekommer en række gentagelser.

Det gælder også i bogen her, hvor samlingen af de forskellige artikler fører til en vis redundans. Det ville nok have været at foretrække, at forfatteren havde gennemskrevet hele materialet på ny og derved sikret en naturlig fremadskridende argumentation.

Bogen afsluttes med et efterskrift ved Peter Lodberg, der trækker en anden linje, idet han peger på den inspiration, der udgik fra de kristne vækkelsesbevægelser, der satte mission og diakoni på kirkenes dagsorden. Deres indsats trænger til at blive rehabiliteret, siger Lodberg, for de lagde grunden til det Danmark, vi kender. Den nuværende situation med religiøs fundamentalisme og politisk sekularisme kalder på, at kirken blander sig, fordi den også har et offentligt embede og er udfor-

dret til at tage medansvar for samfundsudviklingen.

Hvilken vej skal kirken vælge? Den foreliggende bog giver stof til en nødvendig og

vigtig debat om kirkens situation og funktion i dagens Danmark. Bogen kan varmt anbefales.